

PROF. DR. SELAHATTİN TUNCER

Eski Hesap Uzmanı - YMM

Giriş

Daha önce “Vergi Konseyi” başlığı altında yayımlamış olduğumuz bir yazının sonunda “Vergi Konseyinden bekleediklerimiz” bölümünde aynen şöyle demiştik:

“Bu yazıyı kaleme almaktaki amacımız sadece **Vergi Konseyi** gibi yeni bir kuruluşu tanıtmakla sınırlı değildir. Bu vesile ile Konsey’den bazı rica ve isteklerimiz de olacaktır. Bu isteğimizi daha önce yayımladığımız yazılarda dile getirdiğimiz gibi, Maliye Bakanımız sayın Kemal Unakıtan ile birlikte olduğumuz toplantılarda kendisine arz etmek fırsatını da bulduk. Bu istek:

Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi gibi iki temel vergi kanunu ile Vergi Usul Kanunu’nun kısa zamanda yeniden yazılarak hazırlanan taslakların kamuoyunun ve uzmanların tartışmasına sunulmasıdır.

Bunun bazı örneklerine geçmişte rastlanmıştır. Vergi kanunlarının yeniden yazılması teknik açıdan zor ve külfetli, ayrıca zaman isteyen bir iştir. Bu açıdan konuya profesyonelce yaklaşmak gerekecektir. Bunun için uzman personele ve mali kaynağa ihtiyaç vardır. Bu hizmetin bürokratik çerçevede yürütülmesi olanağı yoktur. Türk Ceza Kanunu, Türk Ticaret Kanunu ve Borçlar Kanunu taslaklarının hazırlanmasında bunun örneklerini gördük. Bu açıdan TÜRMOB ve TOBB gibi güçlü mesleki kuruluşların bu projeye destek vermesi gerekecektir.

Artık içinden çıkılmaz, anlaşılmaz hale gelen Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ile Vergi Usul Kanunu’nun yeniden yazılarak ortaya temiz, sistemli ve anlaşılabilir taslaklar hazırlanmasını Vergi Konseyi’nden rica ediyoruz. Bu konudaki görüş ve önerilerimizi ayrı bir yazıda ele alacağız.”

İki önemli temel vergi kanunu ile usul kanunu’nun yeniden yazılması konusundaki görüş ve önerilerimizi bu yazı çerçevesi içinde açıklamaya çalışacağız.

I- Vergi ve Usul Kanunlarının Yeniden Yazılması Vergi Konseyi’nin Görev Alanına Girer mi?

Usul ve şekil açısından, konuya önce bu soru ile yaklaşmak gerekecektir. Resmi Gazete’de yayımlanan Yönetmeliğin 6’ncı maddesinde Konseyin görevleri ayrıntılı olarak sıralanmıştır. Bunları özetleyecek olursak, Vergi Konseyinin görevleri ana hatları itibariyle Türk Vergi Sisteminin, vergi idaresinin ve vergi denetim işlevinin geliştirilmesi ile ilgili görüş ve önerilerde bulunmak, gerektiğinde bu öneriler doğrultusunda **yasalarla ilgili tasarılar hazırlamak**, sistemin aksayan ve sorun yaratan konularında çözüm önerileri getirmek, çağdaş bir vergi sisteminin oluşturulmasına katkı sağlamak, bu konuda yayınlar yaparak kamuoyunu bilgilendirmektir.

Bu özetlemeden anlaşılacağı gibi, temel vergi kanunları ile vergi usul kanununun yeniden yazılması ve ortaya gerçek ihtiyaçlara cevap verecek temiz, anlaşılır yasa taslakları hazırlanması Vergi Konseyi’nin görev alanına girmektedir. Bu açıdan Konsey, bu konuda en yetkili ve görevli organ sayılır.

II- Kanun Yapma Sanatı

Eskiler kanun yapmayı bir sanat şeklinde kabul etmişlerdir. Bu görüşte abartma payı olsa bile, bir gerçeği yansıttığı tartışmasız kabul edilebilir. Önce şunu belirtelim ki, kanun yapma, kanun koyma yeni deyimle yasama, hukuki açıdan önemli bir faaliyet, çalışma dalıdır. Bu görev, güçler ayrılığı ilkesine göre parlamentoya verilmiştir.

Eski dilde “vaz-ı kanun” dediğimiz kanun koyucu sanal bir varlık gibi gösterilse bile, aslında bu kişilerden oluşan canlı bir varlık daha doğrusu bir topluluktur. Çünkü yasaları, bu işte ustalaşmış, hukukçular, uzman kişiler, eli kalem tutan yazarlar hazırlar. Bu açıdan bakılınca kanun yapma toplu, kolektif bir çalışmayı gerektirir. Bu görev komisyonlara verilse bile,

sonunda taslağı bir kişi kaleme alır. Çünkü başyapıtları bir kişi yazar. Bu yüzden kanun yapma bir “sanat” sayılır.

Kanun yapmaya, eski dilde “tedvin”, Batı dillerinde “codification” denilmektedir. Tasarıları hükümetler hazırlasa bile, parlamentoların onayından geçmedikçe yasalaşamaz.

Topluma mal olmuş, temel hukuk ilkelerine uygun ve uzun ömürlü yasalar (code) hazırlamak zor bir iştir. Geçmişe bakacak olursak bunun örnekleri pek azdır: Onüçüncü Yüzyıldan kalma Magna Carta, Napoleon döneminde çıkarılan Fransız Medeni Kanun (Code Civile), Ahmet Cevdet Paşa’nın kaleme aldığı Mecelle, Huber’in hazırladığı İsviçre Medeni Kanunu (Schweizerische Zivilgesetzbuch) hukuk literatürüne geçmiş, büyük ve ünlü örnekler olarak gösterilir.

Türkiye’de kanun yapma san’atı pek bilinmemektedir. Son yıllarda Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilen yasalar çoğu kez Tasarıların iyi hazırlanmaması, genel ve madde gerekçelerinin tam olarak kaleme alınmaması, Meclis Komisyonlarında gereği şekilde incelenmemesi, Genel Kurulda hızlı müzekere yöntemleri nedeniyle istenilen mükemmeliyetten uzaktır. Asıl önemlisi kanun yazarken kullanılan dil yani Türkçe’dir. Kanun dilinin kesin, anlaşılır ve sade olması gerekir. Halbuki özellikle son yıllarda kabul edilen vergi kanunları yukarıda sıraladığımız nedenlerle kötü örnekler sergilemektedir. Ayrıca bu tür Yasalar çoğu kez, Anayasa’ya da aykırı olduğu için Anayasa Mahkemesince iptal edilmektedir.

İsteğimiz özellikle vergi kanunlarının daha titiz ve ciddi bir çalışma sonunda hazırlanması ve mükemmelliğe erişmesidir.

III- Gelir ve Kurumlar Vergileri ile Vergi Usul Kanunu’nun Bugünkü Durumu

Bugün için 31.12.1960 tarih ve 193 sayılı **Gelir Vergisi Kanunu** ile 3.6.1949 tarih ve 5422 sayılı **Kurumlar Vergisi Kanunu** ve 4.1.1961 tarih ve 213 sayılı **Vergi Usul Kanunu**’nun acilen, **yeniden yazma**(re-writing) yöntemi ile yazılması kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiştir. Çünkü her üç temel yasa okunması, anlaşılması ve kullanılması büyük zorluk arzemektedir. Bu alanın uzmanları bile, Kanunların maddeleri arasında bir konuyu bulmaları, son değişiklik durumu hakkında bilgi sahibi olmaları pek kolay değildir.

Aşağıya koyduğumuz tabloda bu üç temel vergi ve usul yasasının madde yapısı ayrıntılı olarak dökülmüş ve ayrıca ek açıklamalar yapılmıştır.

TABLO: 1
Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi Kanunları ile
Vergi Usul Kanunu’nun madde çeşit ve
sayısını gösterir tablo

Sıra	Gelir Vergisi Kanunu Açıklama	Kurumlar Vergisi Kanunu (Sayı)	Vergi Usul Kanunu (Sayı)	(Sayı)
1	Ana (asıl) maddeler...	126	48	417
2	Yürürlükten kaldırılan maddeler.....	28	4	65
3	Mükerrer maddeler....	6	5	16
4	Ek madde sayısı.....	—	—	17
5	Geçici madde.....	68	35	26
6	Ek geçici madde.....	—	—	13

Kaynak: Bu Tablo Yasa metinleri taranmak suretiyle hazırlanmıştır. Sayımda hata payı bulunabilir veya yazı yayımlanana kadar değişebilir.

Açıklamalar:

1. Gelir Vergisi Kanunu 126 madde, Kurumlar Vergisi Kanunu 48 ve Vergi Usul Kanunu 417 maddedir. Bunlardan Gelir Vergisi Kanununun 28 maddesi, Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 4 maddesi ve Vergi Usul Kanunu'nun 65 maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.
2. Zaman içinde Gelir Vergisi Kanunu'na 68 (yarıdan fazla), Kurumlar Vergisi Kanunu'na 35 (yarıdan fazla) madde ve Vergi Usul Kanunu'na 26 adet Geçici madde eklenmiştir. Bu maddeler çoğu eski yıllara ait olduğu için, uygulamada bunların işlerliği kalmamıştır.
3. Bu yasalar içinde bazı maddeler çok uzun olup sayfalar boyu uzayıp gitmektedir. Örnek verecek olursak Gelir Vergisi Kanunu'nun stopajla ilgili 94'üncü maddesi ile, Vergi Usul Kanununun enflasyon düzeltmesi ile ilgili Mük. 298'inci maddesi gösterilebilir.
4. 17.10.1980 tarih ve 2320 sayılı Yasa ile Gelir Vergisi Kanunu üzerinde yapılan değişiklikten sonra, 30.12.2004 tarih ve 5281 sayılı yasa ile aradan geçen yirmidört yıllık süre içinde bu Yasada tam 43 değişiklik gerçekleştirilmiştir. Bu değişikliklerin 3'ü 1998'de 2'si 1999'da, 1'i 2000'de, 6'sı 2001'de, 2'si 2002'de 4'ü 2003'de ve 2'si 2004 yılında yürürlüğe girmiştir. Böylece 40'dan fazla değişikliğin yaklaşık yarısı son 7 yılda yapılmıştır. Vergide istikrar politikası açısından bu sık değişikliğin ne kadar sakıncalı olduğunu ayrıca belirtmeyi gerekli görüyoruz.

Bu üç yasa Türk Vergi Sisteminin temel vergi kanunlarıdır. Bugünkü hali ile, bu yasalara dayanılarak, vergilemenin sağlıklı şekilde yürütülmesi olanağı yoktur. Bunların en kısa zamanda yenilenmesi gerekir.

IV. Yasaların Yeniden Yazılması ve Bu Alanda İki Örnek

Belirli alan ve konuları düzenleyen temel yasalar zaman içinde hem içerdikleri hükümler ve hem de dil açısından eskimekte ve çağın gereksinmelerine cevap veremez hale gelmektedirler. Bu takdirde kabul edilen değişiklik (tadilat) yasaları ile bunlar yenilenmektedir. Bazan bu tür değişiklik ve eklerle eski yasalar tanınmaz hale gelmekte deyim yerinde ise "yamalı bohça"ya dönüşmektedir. Bu durumda tek çare eski temel yasayı tümüyle değiştirmek ve yerine yeni bir yasa hazırlamaktır.

Bu tür çalışmalar kurulacak **özel bir komisyon** eliyle yapılmaktadır. Konunun uzmanları ve bilim adamları tarafından oluşacak **ihtisas komisyonu** tophanarak bir program hazırlar ve belirli bir çerçeve içinde, o temel yasayı **yeniden yazma** (Re-write) yöntemi ile güncel hale getirir ve yasayı **yeniler**. Kanun yapma tekniğinde (Codification) bu yöntemden zaman zaman yararlanılmaktadır. Doğal olarak, **Tasarı** şeklinde hazırlanan **taslak** parlamentoya sevk edilerek komisyonlarda görüşülmekte ve Genel Kurul'da kabul edilerek yasalasmaktadır. Bunun iki örneğini kısaca hatırlatmakta yarar görüyoruz:

1. 27 Mayıs 1960 İktidar Değişikliğinde Gerçekleşen Küçük Vergi Reformu

27 Mayıs 1960 tarihinde gerçekleşen askeri darbeden sonra yönetime el koyan **Milli Birlik Komitesi** vergi kanunları üzerinde de bazı değişiklikler yapmak istemiş ve bu iş o zaman İstanbul Defterdar Yardımcısı olan meslek arkadaşımız rahmetli Mübin Başar'a verilmişti. Alanında iyi bir teknisyen ve vergici olan Mübin Başar, üç temel vergi yasası, Gelir Vergisi Kanunu, Kurumlar Vergisi Kanunu ile Vergi Usul Kanunu'nu ele aldı. 1949 yılında kabul edilen ve 1950 yılında uygulamaya giren bu yasaların on yıllık bir geçmişi vardı ve zaman içinde pek fazla değişikliğe de uğramamıştı. Fakat yasaların aksayan ve eleştirilen maddelerini değiştirmek yerine, bunların yeniden yazılması yolunda gidildi ve Mübin Başar 31.12.1949 tarih ve 5421 sayılı **Gelir Vergisi Kanunu** ile 31.12.1949 tarih ve 5432 sayılı **Vergi Usul Kanunu**'nu yeniden yazarak tertemiz bir **Yasa taslağı** hazırladı. 3.6.1949 tarih ve 5422 sayılı **Kurumlar Vergisi Kanunu** yapısal bir değişikliğe gerek göstermediği için, bu Yasa aynen bırakıldı.

Hazırlanan Gelir Vergisi Kanunu ile Vergi Usul Kanunu'na ait Yasa Taslakları Milli Birlik Komitesinde hızlı bir müzakere yöntemi ile 31.12.1960 tarihinde kabul edilerek:

- 193 Sayılı **Gelir Vergisi Kanunu** 6.1.1961 tarih ve 10700 sayılı Resmi Gazetede,

- 213 sayılı **Vergi Usul Kanunu** 10.1.1961 tarih ve 10703 sayılı Resmi Gazete’de, yayımlanarak 1 Ocak 1961 tarihinde yürürlüğe girdi.

3.6.1949 tarih ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu bu tür bir değişikliğe uğramadığı için tarihi ve No.su değişmeden zamanımıza kadar geldi.

27 Mayıs 1960 ihtilalinden sonra gerçekleşen bu yasa değişikliği, o zaman büyük tepki ve eleştiri almasına rağmen, bir ilki de gerçekleştirmiş oldu. Bu yöntemle ortaya temiz, kolay anlaşılır yeni vergi yasası çıkmış oldu. Fakat aradan geçen 45 yıllık bir uygulamadan sonra her üç yasa da bugün, gerçekleşen sürekli değişikliklerle tanınmayacak ve anlaşılmayacak hale geldi. Bu nedenle bu üç temel vergi Yasasının aynı yöntemle yani “yeniden yazma yöntemiyle” yenilenmesi kaçınılmaz bir zorunluk olmuştur.

2. 22.11.2002 Tarih ve 4721 Sayılı (Yeni) Türk Medeni Kanunu

Yeniden yazma ve düzenleme yöntemiyle hazırlanan (Yeni) **Türk Medeni Kanunu** bu alanda gerçekleşen ikinci ve önemli örnek olarak gösterilebilir.

Büyük devrimci ve Atatürk hayranı olan hocam Prof. Mahmut Esat Bozkurt genç yaşta Adliye Bakanı olduktan sonra yaptığı en önemli reform bir Komisyon kurarak İsviçre Medeni Kanunu ile Borçlar Kanunu’nu Türkçeye tercüme ettirmiş ve hazırlanan Yasa Taslağını Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk etmiştir. Uzun ve çetin müzakere ve tartışmalardan sonra Türk Medeni Kanunu 17 Şubat 1926 günü 743 sayılı Yasa olarak kabul edilmiştir. Bu olay Türk Adalet Tarihinin en önemli reformlarından biri kabul edilir.

Başka bir ülkeden aynen alınan (İktibas edilen) bu temel yasa tam 78 yıl bazı değişikliklerle yürürlükte kalmıştır. Fakat Adalet Bakanlığı, bilim adamı ve uzmanlardan kurduğu karma bir Komisyona yeni bir Medeni Kanun Taslağı hazırlama görevi vermiştir. Rahmetli arkadaşım, büyük hukukçu Prof. Dr. Selahattin Sulhi Tekinay’ın da başında bulunduğu bu Komisyon beş yıla yakın yoğun bir çalışmadan sonra Türk toplumunun geleneksel yapısına uygun yepyeni bir Tasarı hazırlamış ve Adalet Bakanlığına sunmuştur. Meclis Komisyonlarında görüşülen ve tartışılan Tasarı Genel Kurulda 12.11.2001 günü kabul edilmiş ve Resmi Gazete’nin 8.12.2001 tarih ve 24607 sayılı nüshasında yayımlanmış ve 1 Ocak 2002 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

4721 sayılı (Yeni) **Türk Medeni Kanunu** gerek dil ve gerekse içerik açısından yürürlükten kaldırılmış olan 743 sayılı Türk Medeni Kanunundan oldukça farklıdır. Önce **hukuk terimleri** ve deyimleri olanaklar ölçüsünde yenilenmiş ve değiştirilmiştir. Sonra da Türk Medeni Kanunu’nun hükümleri Türk toplumunun **sosyal yapısına** uydurulmuş ve çağdaş hale getirilmiştir.

Bu yenilikler, yapılacak vergi kanunlarının yeniden yazım alanında, bize iyi bir örnek ve model oluşturacak niteliktedir.

V- Vergi ve Usul Kanunlarının Yeniden Yazılmasında Uyulması Gerekli Temel İlkeler

G.V.K., K.V.K. ve V.U.K. yeniden yazılırken Vergi Hukukunun temel ilkelerine uymak gerekecektir. Eğer bu ilke ve hükümlere uyulmaz veya bunlar ihmal edilecek olursa yasalar eksik ve sakat doğar ve uygulama bundan olumsuz etkilenir. Bu konu ile ilgili olarak bazı örnekler vermek istiyoruz.

1. Vergi ve Usul Yasalarının Anayasaya Uygunluğu

Diğer yasalarda olduğu gibi, Vergi ve Usul yasalarının da temel ilke olarak Anayasaya uygun olması gerekir. **Verginin Kanuniliği** vergilemenin temel ve değişmez bir ilkesidir. Buna göre vergi ve benzer mali mükellefiyetlerin Anayasanın 73. maddesinde yer alan Vergi Ödevine uygun olması esastır. Bu açıdan Bakanlar Kurulu Kararı İdare uygulaması sınırlandırılmıştır. Bu nedenle Maliye Bakanlığının **Tebliğ, Sirküler ve Genelge** gibi yardımcı mevzuat ile düzenleme yaparken daha dikkatli olması ve sınırları aşmaması gerekir. Aynı sınırlama Bakanlar Kurulu kararları için de geçerlidir.

2. Maddi Vergi Hukuku ile Şekli Vergi Hukuku Arasında Ayırım

Vergi hukukunda maddi, yani Vergi miktarı ile ilgili Vergileme hükümlerinin vergi kanunları içinde, şekil ve usule ait hükümlerin de usul kanunları içinde yer alması esastır. Bu nedenle Gelir ve Kurumlar Vergisi kanunları içinde sadece vergileme ile ilgili hükümler, buna mukabil usul ve şekle ait hükümlerin ise Vergi Usul Kanunu içinde yer alması gerekir. Halbuki bizim kanunlarımızda bu temel ilkeye pek riayet edilmediği görülmektedir.

3. Vergi ve Usul Kanunları İçinde Yer Alan Bazı Önemli Hükümlerin Ayrıntılı Olarak Düzenlenmesi

Vergileme ile ilgili bazı temel müessese ve hükümlerin kanunlarımızda tek bir madde içine sığdırılmak istenmekte ve bu yüzden madde aşırı şekilde uzamaktadır. Bu takdirde düzenlenecek konunun kısım veya bölümlere ayrılarak düzenlenmesi ve konunun birkaç madde içine yayılması amaca daha uygun olacaktır.

- Örnek verecek olursak, G.V.K. içinde yer alan **Yatırım İndirimi** sadece bir madde içine sığdırılmış, bu yüzden yasal düzenleme yetersiz kalmıştır. Aynı şekilde G.V.K. içinde yer alan ihracat istisnası bir maddenin parantezi içine sıkıştırılmıştır.

- Vergi Usul Kanununun içinde **Enflasyon Düzeltmesi** Mükerrer 298. madde içine sığdırılmış ve madde alabildiğine uzamıştır. Halbuki, bu kadar önemli bir konunun ayrı bölüm ve başlık altında maddelere bölünerek düzenlenmesi daha yerinde ve isabetli olurdu.

- Sonradan Vergi sistemimize girmiş olan **Uzlaşma müessesesi** başarı ile uygulanmaktadır. Uzlaşmaya ait yasal düzenleme ek maddeler halinde Vergi Usul Kanununa monte edilmiştir. Bunların ayrı bir bölüm olarak Vergi Usul Kanunu içinde yer alması uygun olacaktır.

IV- Vergileme İle İlgili Ana Kavram ve Deyimlerin Türkçe'leştirilmesi ve Tanımlanması

Vergi kanunlarının yeniden yazılması sırasında ilk iş olarak vergileme ile ilgili ana kavram ve deyimlerin Türkçeleştirilmesi önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle Vergi Usul Kanunu için de yer alan vergileme ile ilgili ana kavram ve deyimlerin olanaklar ölçüsünde Türkçe karşılıklarının bulunması, bulunamadığı takdirde bunların aynen kullanılması amaca uygun olacaktır. Bu nedenle yeniden kurulacak olan **Vergicilik Kavram ve Deyimleri Komisyonu** tarafından konunun bu konuda uzman kişiler tarafından incelenmesi ve öneriler getirilmesi gerekecektir.

Bilindiği gibi Türkçe'de kullanılan vergileme ile ilgili ana kavram ve deyimlerin büyük çoğunluğu Arapça kökten gelmektedir. Bunların anlaşılması, söylenmesi ve kullanılması zorluklar arz etmektedir. Bu alanda bir ön çalışma yapılması zamanı gelmiştir. Nitekim daha önce hazırlanan Türk Medeni Kanunu, Borçlar Kanunu, Türk Ceza Kanunu içinde bu tür çalışmalar yapılmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır. Bu yeniliği vergileme ile ilgili ana kavram ve deyimlerde yapma zamanı gelmiştir.

Aşağıda Vergi Usul Kanunu içinde yer alan veya almayan bazı önemli vergileme ile ilgili deyim ve kavramların bir listesi verilmiştir. Bunlar sadece bir örnektir. Bu liste daha da geliştirilebilir. Konuya "vergi" tanımı ile başlamak gerekecektir. Çünkü "vergi ödevi" Anayasa'da tanımlanmıştır. Fakat "vergi" kavramının bir başlangıç olarak Vergi Usul Kanunu'nu içinde yer alması iyi olur. Nitekim bizim Yasanın kaynağı olan Alman Vergi Usul Kanunu (Abgabenordnung) içinde böyle bilimsel ve uygulamaya dönük ilginç bir tanımlama yer almıştır. Bu tanımlama esas alınarak, yeni bir vergi tanımı ve kavramı yazılabilir. Diğer örnekleri şöyle sıralayabiliriz:

Tablo : 2

Vergi Usul Kanunu İçinde Mevcut Olan Vergileme İle İlgili Deyim ve Kavramlar

1. Vergi Kanunu
2. Mevzu Konu
3. Mükellef: Yükümlü
4. Vergi mükellefiyeti

5. Vergi sorumlusu
6. İstisna
7. Muafiyet
8. Matrah
9. Nisbet: Oran
10. Vergi tarifesi
11. Tarh - Tarhiyat
12. Tarh usulü
13. Tahakkuk: Kesinleşme
14. Tahakkuk usulü
15. Tahsil: Toplama
16. Tediye: Ödeme
17. Vergi ihbarnamesi
18. Tekâlif cetveli
19. Vade -Vade tarihi
20. İspat
21. Tefsir: Yorum
22. Vergiyi doğuran olay
23. İddia:sav
24. Vergi dairesi
25. Vergi karnesi
26. Vergi mahremiyeti
27. Beyan - Beyanname
28. Vergi alacağı
29. Vergi borcu
30. Takdir - Vergi takdiri
31. Vergi ehliyeti
32. Kanuni temsilci
33. Vergi tevkifi
Tevkifat: Vergi kesme
34. Stopaj
35. İspat külfeti
36. Mücbir sebep: Zorlayıcı neden
37. Gaybubet
38. Tevdi: verme, bırakma
39. Mahsup: Hesaplaşma
40. Tahrir-Tahrir göre vergi tarhı

Bu liste tam sayılmaz, bir başlangıç olarak kabul etmek gerekir. Yasa metni taranarak tamamlanabilir. Vergicilik Kavram ve Deyimleri Komisyonu, buradan hareketle deyim ve kavramların tam bir listesini çıkarır ve bunlara gerekirse yenilerini de ekleyebilir. Vergicilik ve mali literatürün son gelişmelerinin ışığı altında Vergi Usul Kanunu ile Türk Vergi Sistemi içinde yer alan veya yer alacak olan deyim ve kavramlar bu çalışma ile yenilenmiş olur. Vergileme ile ilgili deyim ve kavramların yenilenmesi sırasında konu ile ilgili ve Türk Medeni Kanunu, Borçlar Kanunu ve Türk Ceza Kanunu içinde yer almış olan yeni deyim ve kavramların da, deyim ve kavram birliğini koruma açısından aynen kabulü ve kullanılması da zorunlu olacaktır.

VII- Vergi Kanunlarının Dili

Temel vergi kanunları ile Vergi Usul Kanunu'nun yeniden yazılması konusunda tartışmaya açık en önemli sorun "vergi kanunlarının dili" olacaktır. Bu dilin olanaklar ölçüsünde Türkçe,

yalın, anlaşılır ve kesin ifadeli olması gerekir. Madde metinleri kaleme alınırken uzun cümleler, cümleler içinde sıkıştırılmış parantezli ifadelerden kaçınmak gerekecektir. Vergiciliğin ana kavramları ve deyimleri, üzümlere belirtmek gerekir ki çoğu Arapça'dır: mevzu, mükellef, matrah, nisbet, tahsil, tediye, mahsup, istisna, muafiyet, mükellefiyet, tebliğ, tebliğat, tahakkuk, amme, masraf, hasılat, tefsir, ispat, delil, ehliyet, nisbet, mükerrerlik, müterakkiyet, tahsilat, muhasebat, ziraat, asgari, azami, netice, tevkif, tevkifat, safi, gayrisafi, hasılat, irat, kaza, içtihat, ilga, taahhüt, tasfiye, inşaat, sari, tesbit, muhtasar, beyanname, tevdi, varde, ikrazat, ikraz, tahsis, tahsisat, kıymet, yekun, bakiye, esham, teşvik, irat, istihdam gibi vergi ve usul kanunları içinde sıkça geçen deyim ve kavramlara, olanaklar ölçüsünde Türkçe karşılıklar bulunarak vergi kanunlarını **Türkçeleştirme** konusunda cesur yeni bir hamle yapmak gerekecektir. Bu yenilik bir defa başladıktan sonra yeni deyimler yavaş yavaş diğer vergi yasalarına da aktarılabilir.

22.11.2001 tarih ve 4721 sayılı (Yeni) **Türk Medeni Kanunu** Türkçe'deki hukuk terimlerini geniş ölçüde değiştirmiştir. Yeni karşılıklar çok iyi seçilmiş ve kullanılmıştır. Birkaç örnek verecek olursak gayrimenkul: taşınmaz, menkul: taşınır, ikametgah: yerleşimyeri, şahıs: kişi, muris: miras-bırakan, temettü: kâr payı, isim: ad, fûruğ: altsoy, talep: istem, hata: yanılma, taksim: paylaşma, müşterek mülkiyet: paylı mülkiyet beyine külfeti: ispat yükü, reşit: ergin, hüsn-ü niyet: dürüst davranma, iyiniyet, hile: aldatma, mahfuz hisse: saklı pay, kanuni: yasal. Bu tür deyimler yeniden yazılan vergi ve usul kanunlarında da kullanılabilir.

VIII- Üç Yasa Hakkında Kısa Başlıklar Halinde Öneriler

GVK, KVK ve VUK yeniden yazılırken bu yasalarla ilgili olmak üzere, satırbaşıları halinde bazı önerilerde bulunmayı yararlı bulduk. Bunları kısaca sunmak istiyoruz.

A) Gelir Vergisi Kanunu

1- Gelir Vergisi kanunları geleneksel olarak, üniter ve sedümler olmak üzere iki ayrı tipe ayrılmaktadır. Bizim yasa başlangıçta Alman Modeli üniter sisteme göre hazırlanmıştır. Fakat zaman içinde bu tipten vazgeçilmiş Türk Gelir Vergisi sedümler bir şekil almıştır.

Yeniden yazma işleminde, bu konuda kesin bir karara varılarak üniter sisteme dönülmesi ve düzenlemelerin yeniden yapılması gerekecektir.

2- Gelir Vergisi beyana dayanan bir vergidir.

Batılı ülkelerdeki uygulamada çalışan nüfusun neredeyse tamamı yıllık gelir vergisi beyannameyi vermek zorundadır. Bu yüzden beyanname sayıları milyonlarla ifade edilmektedir. Türk uygulamasında bu yöntem itibar görmemiş ve beyanname usulünden neredeyse vazgeçilmiştir. Yetmiş milyon nüfuslu bir ülkede verilen gelir vergisi beyanname sayısı 1,5-2 milyon gibi çok düşük bir düzeyde bulunmaktadır. Bu yüzden olanaklar ölçüsünde beyanname usulünün genişletilmesinde büyük yarar vardır.

3- Türk gelir vergisinde muafiyet, istisna ve indirimler çok fazla, karmaşık ve düzensizdir.

Yeniden yazma işleminde bu konunun sistemli olarak ele alınması ve bunların gözden geçirilerek yeniden yazılması uygun olacaktır.

4- Türk gelir vergisi **tarifesi** gerek çalışanlar, gerekse diğer kazanç ve irat sahipleri açısından çok yüksek ve bozuk görünüm arz etmektedir. Özellikle başlangıç oranının düşürülmesi, **artan oranlılığın** düzgün ve sistemli hale getirilmesi zorunlu görülmektedir.

5- Tarımsal kazancın vergilendirilmesinin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

6- Türkiye'de Sermaye Piyasası kurulmuş ve kısa sürede büyük gelişme göstermiştir.

Vergileme bu gelişmeye ayak uyduramamıştır. Bu nedenle, Sermaye Piyasasına ait kuruluşların, bu piyasada cereyan eden işlemlerin ve kullanılan araç ve gereçlerin gözden geçirilerek vergileme hükümlerinin yenilenmesi kaçınılmaz bir zorunluluk haline gelmiştir.

B- Kurumlar Vergisi Kanunu

1- Türk Vergi Sisteminde Kurumlar Vergisinin nispi önemi azalma eğilimindedir. Bu olumsuz gelişme verginin hasılatına da yansımaktadır. Bu yüzden Kurumlar Vergisinin

kapsamını ve hasılatın artırıcı çalışmalar yapılması ve bu açıdan yasal düzenlemede bu yöne ağırlık verilmesi gerekir.

2- Kurumlar Vergisi uygulaması, ilke ve sonuçlar açısından, büyük sorunlar yaratmamaktadır. Bu vergi oturmuş ve yerleşmiştir. Ancak vergi oranı yüksek, istisna muafıtlar pek fazladır. Yasanın yeniden yazılması sırasında yapılacak küçük değişiklikler ile istenilen sonuca kolaylıkla ulaşılabilecektir.

C) Vergi Usul Kanunu:

Vergi Usul Kanunumuz çok eskimiştir. Bazı hükümler ekonomide ve vergilemedeki gelişmeler nedeniyle kullanılmaz hale gelmiştir. Bu yüzden yasanın yeniden yapılırken bazı bölümlerin çıkarılması ve bazı bölümlerin yeniden eklenmesi gerekecektir.

Bu ara Türk Ticaret Kanunu ile Vergi Usul Kanunu arasında paralelliğin sağlanması gerekecektir. Vergi Yargısı ayrı yasalarla düzenlendiği için Vergi Usul Kanunu hükümleri ile vergi yargısı arasında bağlantının kurulması gerekecektir.

Diğer önemli bir konuda bilgi çağına ait yeniliklerin Vergi Usul Kanununa yansımaları sağlanmalı ve e-imza, e-beyanname, bilgisayarlı muhasebeye ait benzer hükümlerin bu yasa içinde yer alması sağlanacaktır.

IX. Sonuç ve Değerlendirme:

Yukarıda yapılan açıklamalar, genelde Türk Vergi Kanunlarının önemli bir kısmının, özelde ise Gelir ve Kurumlar Vergisi Kanunları ile Vergi Usul Kanunu gibi temel vergi ve usul kanunlarımızın yeniden yazılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Artık, işin uzmanları tarafından bile içinden çıkılmaz hale geldiği konusunda hemfikir olunan bu kanunların yeniden yazılması çalışmalarına bir an önce başlanılmasında ve makul bir sürede sonuçlandırılmasında büyük fayda bulunmaktadır.

Yeniden yapılanmaya çalışan gelir idaresinin yine yenilenmiş yasalarda daha etkin bir uygulama yapacağına inanıyoruz.

Söz konusu kanunların yeniden yazılması çalışması, konuyla ilgili önemli kesimleri içinde barındıran “Vergi Konseyi”nin koordinasyonunda daha kolay ve etkin yapılabilir. Kuruluş Kanununda yapılan düzenleme ile gelir kanunlarının uygulaması ve sonuçlarının incelenmesi kuruluş amaçları arasında bulunan Hesap Uzmanları Kurulu ve Hesap Uzmanları’nda bu konuda etkin bir katkıda bulunabileceği unutulmamalı ve kendilerinde de bu çalışmada mutlaka yararlanılmadır.

Kaynakça

1. Kollektif eser-

Vergi Özel İhtisas Komisyonu Raporu

TOBB-Ankara/1992,S.263

1990’lı yılların başlarında TOBB’nin desteği ile akademisyenler ile bürokratlardan oluşan karma nitelikte Vergi Özel İhtisasa Komisyonu kurulmuş ve o zaman için tasarlanan vergi reformu konusunda ön çalışmalara başlamıştır. Bu komisyon rahmetli Hoca Prof.Dr.Halil Nadaroğlu’nun başkanlığında 12 üyeden oluşuyordu. Yıllar boyu devam eden çalışmalar sonunda yukarıda başlığını verdiğimiz mükemmel bir çalışma çıkmıştır. Vergi yasalarının yeniden yazılması sırasında bu eser yararlı bir kaynak olacaktır.

2. Para ve Sermaye Piyasalarının Vergilendirilmesi

Vergi Konseyi

Finansal İş ve İşlemlerin Vergilendirilmesi Alt Çalışma Komitesi, İstanbul/Ekim 2004,S.118.

Vergi Konseyi Başkanı Mustafa Uysal’ın sunuş yazısı ile.

Not: Bu çalışmaya katılan 32 Komite üyesinin adları ve çalıştıkları kuruluşların bir Listesi kitabın sonuna konulmuştur.

3. Ayşegül Mutlu-Mehmet Tuncer

“Vergi Karmaşıklığının Vergi Uyumuna Etkisi ve Türkiye”

Vergi Sorunları Dergisi,
Mayıs/2002 tarihli sayı S.109.